

Հակոբ Պարոնյան

Ատամնաբոյժն արևելեան

Արարուած առաջին

ԱՐԱՐՈՒԱԾ ԱՌԱՋԻՆ

Թափառնիկոսի տան մէջ սրահ մը, մէջտեղը սեղան՝ որու վրայ դրուած են գրքեր,
մեծ ու փոքր շիշեր, շուաններ, դիտակ մը, ատրճանակ մը եւ զիր գրելու պիտոյք.
պատէն հայելի մը կախուած. թիկնաթոռ եւ աթոռներ, աջ կողմը խուց մը. միջին
դուռ:

ՏԵՍԻԼ Ա.

ՄԱՐԹԱ գիշերուան հագուստով, վերջը ՆԻԿՈ

ՄԱՐԹԱ բարկութեամբ ներս կը մտնէ ծառան կանչելով

Նիկո... Նիկո... Աս վերջապէս դիմանալու բան չէ, ալ համբերութիւնս հատաւ,
ամէն գիշեր սպասել եւ դարձեալ միս մինակ պառկիլ... շաբաթը գիշեր մը միայն
տունը կը պառկի, միւս գիշերները... չգիտեմ ուր: Պիտի հարցնեմ իրեն, նայիմ,
գերի՞ առաւ զիս այս տանը մէջ... ստակովս գերի ըլլալ չեմ ուզեր: Ոչ... գիտեմ
իս ինչու համար միս մինակ կը թողու, վասնզի ես ա'լ ծերացած եմ, թէ որ
տասնուվեց տարու օրիորդ մը ըլլայի, աս ճամբան չէր բռներ: Իսկ եթէ օրէնքը
այսպէս կը պատուիրէ, որ կանայք երիտասարդութեան ատեն սիրուին, եւ
ծերութեան ատեն նախատուին, ըսելիք շունիմ. բայց կ'ուզեմ գիտնալ թէ ո՞ր

օրէնքն է այս... միթէ՞ Սահմանադրութիւնը կը տայ այս պատուէրը. ո՞ր յօդուածին մէջ կը գրէ... տեսէ՞ք մէյ մը եւ պոռացէք թէ ազգը յառաջադիմութեան ասպարէզին մէջ կը քայլէ... բոկ ոտքով: Ո՞վ յառաջադիմութիւն, հայութիւնը պոչդ կախած գետնաքարշ ո՞ւր կը տանիս, այդպիսի հապճեպով դէպի ո՞ւր կը դիմես. մի՛, մի՛ այնքան շուտ վագեր, վասնզի բեռդ ծանր է, կը յոգնիս եւ ճամքու վրայ կը մնաս, եւ հայութիւնը կոճրկի վրայ կ'իջնայ... պոչ ի ձեռին: Տեսէ՞ք, կնիկնին ծերութեան ատեն ասանկ երեսի վրայ կը թողուն, եւ իրենք գեղեցիկ ու երիտասարդ... ուիհներու քծնելու կ'երթան... ա՛հ բոլոր անդամներս կը դողան: (Աքոնի մը վրայ կը նստի: Այս միջոցին Նիկո միջին դրան առջին կ'երեւի, ձեռքը կօշիկ մը՝ զոր վրահնով կը ներկէ): Ես ալ երիտասարդութեանս ատեն երք տասնուվեց տարու էի, անանկ աղուոր աղջիկ մ՞էի որ, բոլոր աշխարհ ճամքուս վրայ կը սպասէր զիս տեսնելու համար. այն ատեն չէի՞ կրնար, եթէ ուզեի, մէկու մը հետ սիրահարութիւն ընել. օր մը աշւըներս վեր առած մէկուն երեսը նայած շունիմ, որովհետեւ մայրս այսպէս կը պատուիրէր, որովհետեւ պարկեշտութիւնը ասանկ կը պահանջէր: Բնաւ չեմ մոռնար, եկեղեցիկն ելած ժամանակս բոլոր եկեղեցպանները դրան առջին կը շարուէին եւ իբր թէ իրարու հետ կը խօսակցէին, քանի քանի անգամներ եւ ականջներովս լսած եմ, որ անկէ անցած ժամանակս իրարու կ'ըսէին. «Ընկեր, նայէ սա կնիկը որքան աղուոր է, հազար ոսկի կու տայի ասանկ կին մը ունենալու համար. տես աչքերը որքան հրապուիչ են, այտերը որքան կարմիր են»: Ասոնք իրաւ էին, վասնզի ան ատեն վարդի պէս այտեր ունէի. ետքէն ուրիշ մը կ'ըսէր. «Եղբայր, տես ինչպէս սեւ են մազերը, ինչպէս ճերմակ են ձեռքերը, որքան փոքր են ոտքերը»: Ասոնց ամէնն ալ ճշմարիտ էին. բայց ես առանց նայելու ճամքաս կը շարունակէի, եւ ինքը հիմա զիս մինակ կը թողու ասանկ: Արդարեւ իրմէ տասնինգ տարու մեծ եմ, բայց իր օճիքէն բռնելով՝ եկո՞ւր ինձի հետ կարգուէ շրսի իրեն. ինքը յօժար կամքով եւ մանաւանդ աղաչելով ամուսնացաւ հետս, վասնզի աղուոր էի... վասնզի հարուստ էի... վասնզի ուսումնական էի..., վասնզի ստակ ունէի... վասնզի... վասն... ինչ գիտնամ, խել մը աղուոր քաներ ունէի, եւ հիմա ամէն գիշեր գլուխս առնէ երթա՛յ, ակույ պիտի քաշեմ ըսելով... (Կ'երգէ):

Ոչ, ոչ, չեմ ուզեր,
Որ ամէն գիշեր,
Երիկս դուրս երթայ,

Եւ քաշէ ակոյ:

Այն՝ գալուն պէս,

Յայտնեմ ամէն քան

Թռղ զիտնայ թէ ես

Մարդ եմ, չեմ անքան:

(Նիկոն տեսնելով) Հի՞մա կու զաս:

ՆԻԿՈՆ

Տիկին, ես հոս էի...

ՄԱՐԹԱ

Հո՞ս էիր, ե՞րբ եկար:

ՆԻԿՈՆ

Երբ տասնուվեց տարու աղուոր աղջիկ մ'էիր, եւ բոլոր եկեղեցանները ճամբուդ
վրայ կը սպասէին քեզ տեսնելու համար, ես այն ատենէն ի վեր հոս եմ, տիկին,
ձեզի կը սպասեմ:

ՄԱՐԹԱ

Սուրճս բեր:

ՆԻԿՈՆ

Տիկին... (Կերթայ):

ՄԱՐԹԱ

Այս ամէնը մէկդի թողունք: Չէ՞ր զիտեր, որ իրմէ շուտ պիտի ծերանամ, այս
յանցանքը ի՞մս է չէ նէ բնութեան, որուն ինքը ֆաքո՞ւրա կ'ըսէ, նաթուրա՞ կ'ըսէ.
նաթուրայովը մէկտեղ զետինն անցնի: Ամուսին մը, որ իր կնկանը ստակովը
հարստացեր է, վերջէն այս ընթացքը ձեռք առնու... ի՞նչ անզգայութիւն... ի՞նչ

բարբարոսութիւն...: Փառք Աստուծոյ, կոյր չեմ, սապատող չեմ, մարմնոյս կողմէ պակասութիւն մը չունիմ, (Հայելի կը նայի) ի՞նչ ունիմ.. : Ինչո՞ւ համար չհաւանիր ինձի. մազերս միայն քիչ մը ճերմսկցեր են, ի՞նչ վնաս ունի: Ինչպէս որ տարւոյն ամէն մէկ եղանակը իր գեղեցկութիւնը եւ յարգը ունի, միթէ տարիքն ալ չունի՞ նոյն գեղեցկութիւնը. օրինակի համար, գարնան ատեն դալարեօք զարդարուած լեռ մը որքան որ գեղեցիկ տեսարան մը ընծայէ մեր աշքին, ձմեռ ատեն ալ երք նոյն լեռը ձիւնով ծածկուի աղուոր չե՞րեւար, բայց էրիկ մարդիկ միշտ զարունը կ'ուզեն. ի վերայ այսր պէտք է գիտնալ, որ ամէն տարիք իր գեղեցկութիւնն ու յարգը ունի: Հասակը առած տիկիններէն ծափահարութիւն առնելու համար չեմ ըսեր, ես շողոքորթ չեմ, ճշմարիտը կը խօսիմ: Ա՛հ... Էրիկ մարդեր, ամէն տեղ կանայքը վար կը զարնէք, կը բամբասէք. հանդարտ եղիք, ա՛լ ժամանակը հասաւ, որ անոնք ալ պիտի սկսին ձեր վարքը նկարագրելով գրքեր յօրինել, ա՛հ, Թափառնիկոս, վրէժ պիտի լուծեմ քէնէ, վրէժ: (Սեղանին վրայէն շիշ մը կ'առնու եւ գետինը զարնելով կը կոտրէ):

ՆԻԿՈ, սուրճը բերելով

Հրամմէ՛, տիկին:

ՄԱՐԹԱ

Թափառնիկոսը եկա՞ւ:

ՆԻԿՈ

Տիկին ես հազի թէ անկողին մտած էի, դրան ձայնը առի՝ քա ա աթ. իսկոյն ոտք ելայ, սկսայ ճրագը փնտոել. այս միջոցին դարձեալ շրրրաքրարաթրաք, իբրեւ որոտումն երկնից, խելքս գլխէս թուա, ինչ ընեմ, գիշեր ատեն ճրագ չկայ, սենեկին դուռն ալ կորուսի, ծունկի վրայ զալով, «Ով Աստուած իմ, դուն ողորմէ» ըսելու շմնաց, դարձեալ թրրաք, կարծեցի որ տունը կը փլի... կամաց կամաց սենեկին դուռը զտայ, վարտիքս գլուխս անցուցի, փողոցին դուռը բանալուս պէս, աս ինչ կերպարանը է (Բարձրաձայն), է՛շ (Ցած) ըսաւ...

ՄԱՐԹԱ, վախնալով

Կորի՝ զարշելի:

ՆԻԿՈ, ԵՐԹԱԼՈՎ

Վերջը ապտակ մը զարկաւ, ես ալ զացի պառկեցայ:

ՏԵՍԻԼ Բ.

ՄԱՐԹԱ, ԵՐԱՆԵԱԿ

ԵՐԱՆԵԱԿ

Բարեն, մայրիկ, ի՞նչ ունիս աս առտու. բարկացած կ'երեւիս:

ՄԱՐԹԱ

Մ'ըսեր բարկացած, այլ խելքը փախուցած: Երանեակ, հայրդ իւր ընտանիքին թշուառութիւն կը պատրաստէ իր անվայել վարքով, աս առտու, երբ արթնցայ ու զինքը սենեկին մէջ չտեսայ, կարծեցի որ տունը զլուխս փլաւ: Ո՞ւր զացեր է դարձեալ երեկ զիշեր:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Անշուշտ հիւանդ նայելու զացած պիտի ըլլայ:

ՄԱՐԹԱ

Ի՞նչ տեսակ հիւանդներ ունի, որ միշտ զիշեր ատեն կ'երթայ նայելու:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Ինքը կ'ըսէ, որ ակռայի ցաւ շատ անգամ զիշերը կը հանդիպի, եւ թէ ցաւած ժամանակը պէտք է որ դարման մը ըլլուի շուտով:

ՄԱՐԹԱ

Ասոնց ամէնն ալ անտեղի բացատրութիւններ են. ես չեմ հաւտար: Այսօր պիտի խօսիմ հետք, կամ իր վարքը ուղղէ եւ կամ... ես գիտեմ ինչ ընելիքս, ասանկ ամուսնութիւն շըլլար: (Երանեակը կը հառաչէ) Ի՞նչ ունիս, աղջիկս... ինչո՞ւ կը հառաչես:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Ոհ, մայրիկ, ինչպէս շհառաչեմ մինչդեռ ակներեւ կը տեսնեմ որ իմ ամուսնութիւնս ալ ձերինին պէս պիտի... պիտի...

ՄԱՐԹԱ

Ի՞նչ կը խօսիս, Երանեակ, Մարզարը ազնի բնաւորութեան տէր...

ԵՐԱՆԵԱԿ

Ազնի բնաւորութեան տէր... ի՞նչ ընեմ որ դրսեցի է... ես կ'ուզէի Պոլսեցոյ մը հետ եթէ հնար էր...

ՄԱՐԹԱ

Դուն ալ իմ բարկութիւնս աւելի եւս գրգռելու համար կ'ընես այդ խօսքերը. ամբողջ տարի մ'է որ հետք նշանուած ես եւ զոհ էիր, այսօր մէկէն ի մէկ պաղի՛, ի՞նչ ունի տղան. քաղցրաբարոյ պատանի մ'է:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Եհ, քաղցրաբարոյ, միշտ հին լաթեր կը հազնի, բնաւ նոր հազուստ մը տեսած չունիմ վրան. նշանուած մէկը անանկ պատուած զգեստով պտըտի... ոչ, մայրիկ, ոչ, աւելի կը սիրեմ ամուրի մնալ, քան թէ Մարզարի պէս հնասէր մարդու մը հետ... հետ... (Մեկուսի) ահ, Լեւո՞ն, Լեւոն...:

ՄԱՐԹԱ

Ալ պիտի բարձրացնեմ ձայնս, ապստամբ աղջիկ, դուն ալ գլուխ վերուցիր, չե՞ս հաւնիր նշանածիդ, որուն ազգասիրութիւնը...

ԵՐԱՆԵԱԿ

Ըստ, ազգաւոր, միշտ հին լաքեր կը հագնի: Մեծ քիթ մը ունի, ճակատը դուրս
ելած, կարծահասակ, մինչդեռ անդին լուսնի պէս աղուոր երիտասարդ մը...

ՄԱՐԹԱ, բարկութեամբ

Ի՞նչ ըսիր, ի՞նչ, անզամ մ'ալ զուրցէ, շուտ եղիր:

ԴՐՍԵՆ

Թի թա թա թի թա թա:

ՄԱՐԹԱ

Աներես աղջիկ, զնա սենեակդ քաշուէ՛, վերջը կը խօսիմ քեզի հետ: (Երանեակ
կ'երթայ):

ԴՐՍԵՆ

Թի թա թի թա թի թա թի...

ՄԱՐԹԱ

Շուտ եկուր որ տեսնես թի թա թի:

ԴՐՍԵՆ

Թի րա րա թի րա րու...

ՄԱՐԹԱ

Եկուր որ խօսք հասկնանք իրարու:

ԴՐՍԵՆ

Թի թա թա:

ՄԱՐԹԱ

Աստուած պատիժդ տայ:

ՏԵՍԻԼ Գ.

ՆՈՅՆ Եւ ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՒ գիշերազգեստով

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՒ

Թի բա բա, բարեւ, անուշիկս:

ՄԱՐԹԱ, մեկուսի

Անուշիկը:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՒ

Ինչո՞ւ համար առանձին նստեր ես, նոնշիկս:

ՄԱՐԹԱ, բարկութեամբ

Չեմ գիտեր:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՒ

Տիկինք այսօր բարկացած է, հա՛ հա՛ հա՛, ծերուկ տիկին:

ՄԱՐԹԱ, բարկութեամբ

Ծերուկ տիկին, եւ կը յանդզնի՞ս:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՒ

Չյանդզնելու ի՞նչ կայ:

ՄԱՐԹԱ

Կ'ուզե՞ս որ քերանս քանամ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Բա՛ց, որ հով առնես:

ՄԱՐԹԱ

Երկուշաբթի գիշեր ո՞ւր էիր:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Հիւանդ նայելու գացեր էի:

ՄԱՐԹԱ

Երեքշաբթի:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Մէկուն ակռան քաշելու:

ՄԱՐԹԱ

Չորեքշաբթի:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Ակռայ լցնելու:

ՄԱՐԹԱ

Հինգշաբթի:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Ակոյ պարպելու, հա՛ հա՛ հա՛, մեր տիկինը օրացոյց է. շաբթուան բոլոր օրերը անսխալ կը ցցունէ:

ՄԱՐԹԱ

Այո՛, պարոն, օրացոյց մ՞եմ, եւ այնպիսի օրացոյց մը, որ մինչեւ վերջին շունչդ շպիտի փոխես: Երեկ զիշեր ո՞ւր էիր, ո՞ւր կորսուած էիր, ո՞ր ծակը մտած էիր:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Երեկ զիշեր կորսուած չէի, թատրոն մտած էի, ուր ազգային ներկայացում մը տուին: Հայ եղողը պէտք է ազգային հանդէսներուն ներկայ գտնուի:

ՄԱՐԹԱ

Առանց ինձի թատրո՞ն կ'երթաս:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Թատրոնը ծերերու համար չէ:

ՄԱՐԹԱ

Հապա ձեզի համար, երթալ անկէ վարպետութիւններ սորվիլ. եւ ետքը ձեր կիները խարել, վասնզի դուք միայն խարելու եւ խնդալու կտորներու ուշ կը դնէք, ոչ թէ ամբողջ խաղին՝ որ լի է բարոյականութեամբ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Դուն ի՞նչ կը ծախես:

ՄԱՐԹԱ

Ես ի՞նչ կը ծախեմ, սրիկայ. դուն իմ ստակովս մարդ եղար, համբաւ ստացար, հիմա զիս միս մինակ թողլով, գլուխդ կ'առնես թատրոն կ'երթաս:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Ուրիշ անգամուն զլուխս քեզի կը ձգեմ անանկ կ'երթամ:

ՄԱՐԹԱ

Կը ծաղրե՞ս զիս, խայտառակ, իմ ստակովս մարդ եղար:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Անցեալ օր աղուոր երգ մը լսեցի, մտիկ ըրէ, երգեմ նայէ ինչպէս պիտի հաւնիս: (Կ'երգէ):

Ստակով կնիկ մ'առներ
Իշխել կ'ուզէ վրադ
Առսու, ցերեկ, զիշեր
Ապտակ կու տայ բադ, բադ:
Ո՞հ գէշ ատեն
Անշահ բան
Իրաւ շատ
Անպիտան:

ՄԱՐԹԱ

Մտիկ ըրէ, երկրորդ տունն ալ ես երգեմ, նայէ ինչ աղուոր է: (Կ'երգէ):

Առանց ստակի կնիկ

Թէ որ առնել ուզես՝

Ծախես բաճկոն շապիկ

Որ զինք սնուցանես:

Գէշ ատեն, եւ այլն:

Առանց ինձի թատրոն կ'երթաս, այնպէս չէ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Այնպէս է:

ՄԱՐԹԱ

Պարոն, քեզի բան մը հարցնեմ, զիտե՞ս թէ ինչ է կին մը:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Այո, զիտեմ. կին մը իր ամուսնոյն զլիսուն փորձանք է:

ՄԱՐԹԱ

Լեզուդ չորնայ, ի՞նչպէս ալ առանց կարմրելու կը համարձակիս ըսելու թէ փորձանք է, մինչդեռ բոլոր աշխարհ կը վկայէ որ դուն իմ ստակովս մարդ եղար: Պատասխան տո՞ւր, նայիմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Տամ:

ՄԱՐԹԱ

Պապանձէ՛:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Պապանձիմ:

ՄԱՐԹԱ

Բերանդ գոցուի, զրուցէ՛, գերի՞ առիր զիս այս տանը մէջ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ինչո՞ւ գերի պիտի ըլլաս. կին մը տան մէջ կահ կարասիք կը սեպուի:

ՄԱՐԹԱ

Կահ կարասիք. տեսէք ի՞նչ պաղարեամբ պատասխան կու տայ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Երիկ մարդիկ պաղարիւն են, կնիկները տաքարիւն կ'ըլլան. (Մեկուսի) ամառ:

ՄԱՐԹԱ

Անօրէն մարդ, ըրածիդ կը հաւնի՞ս, ամուսնութեան մէջ միշտ վէճ, կոհի կը վայլէ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Առանց կոռույ ամուսնութիւնը անլի կերակուրի կը նմանցնեն խոհարարները:

ՄԱՐԹԱ

Աղջիկ զաւակ ունիս, պէտք չէ՞ որ խնամք ունենաս վրան, հոգաս եւ կառավարես զինքը:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Աստուած մարդս ազատ ինքնիշխան ստեղծեց. աղջիկս անձին տէրն է, կրնայ զինքը կառավարել. ես Աստուծոյ դէմ չեմ մեղանչեր:

ՄԱՐԹԱ

Գիտցիր որ այդ խօսքերը մահուանս պատճառ պիտի ըլլան. ասանկ կեանք անցունել շըլլար. ես ապրիլ կ'ուզեմ, մանաւանդ շատ ապրիլ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ինձի ի՞նչ կ'ըսես, Արուեստ երկայնակեցութեան կարդա:

ՄԱՐԹԱ

Լոէ՛, անզութ. ափսոս որ ինձի պէս պարկեշտ կին մ՞ունիս:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Քոն տարիքիդ մէջ կանայք պարկեշտ ըլլալու են:

ՄԱՐԹԱ

Ալ բաւ է, պիտի լոե՞ս:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Դուն ալ լոէ՛:

ՄԱՐԹԱ

Ամուսնութեան կապը կամաց թուլնալ սկսաւ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Տաքէն անանկ կ'ըլլայ:

ՄԱՐԹԱ

Բոլորովին պիտի քակուի, գիտե՞ս:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Զանիկա կապողը պինդ կապեր է. չքակուիր, քահանաներուն կապածը
աշխարհականները չեն կարող քակել:

ՄԱՐԹԱ

Ես կը քակեմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

ԳԵ2 շըլլար:

ՄԱՐԹԱ

Բոլոր լրագիրներու մէջ հրատարակել պիտի տամ թէ (Բարձրաձայն)

Թափառնիկոս իր կինը թողոց:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Շատ աղէկ խորհեր ես. ասով բարութիւն մը ըրած կ'ըլլանք, թէ որ մեզի պէս ուրիշ կոռուող ամուսիններ ալ գտնուին, անոնց օրինակ կ'ըլլանք, թող անոնք ալ բաժնուին: Ասով լրագրապետներն ալ կը վաստկին. թո՞ղ վաստկին, ինչու որ անոնք ազգին եւ ընդհանուր մարդկութեան յառաջադիմութեան համար կ'աշխատին. զրել տո՞ւր, ծանուցման մէկ տողը երեք դահեկան է:

ՄԱՐԹԱ

Ինչպէս որ կ'երեւի դուն չես ամշնար:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Փառք Աստուծոյ, ամշնալու ի'նչ կայ որ...

ՄԱՐԹԱ

Երբ ըսեն թէ Թափառնիկոս իր կինը թողեր է:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Պիտի ըսեն թէ պատերազմէն ողջ դարձեր է:

ՄԱՐԹԱ

Շատ աղէկ, մնաք բարով:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Երթաք բարով:

ՄԱՐԹԱ

Ապրիս...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Դուն ալ ապրէ:

ՄԱՐԹԱ

Ուրեմն մնաք բարով:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Երթաք բարով:

ՄԱՐԹԱ

Վերջինն է որ կ'ըսեմ, աղէկ խորհէ եւ անանկ պատասխանէ. մը... նաք... բա...
բք...ո...վ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Երթաք բարբր... ով...

ՄԱՐԹԱ

Քեզի դէմ դատ պիտի բանամ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Բա'ց:

ՄԱՐԹԱ

Տանդ դոները պիտի գոցեմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Գոցէ՛:

ՄԱՐԹԱ

Հնդիանուր ժողովքը պիտի ելնեմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Ելի՛ր:

ՄԱՐԹԱ

Վերջէն Թաղական պիտի իշնամ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Իշի՛ր:

ՄԱՐԹԱ

Վերջը կը տեսնուինք: (Կ'երթայ):

ՏԵՍԻԼ Դ.

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ, առանձին, վերջը ՄԱՐԿՈՒ

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Կորսուեցաւ, զնաց թշուառականը. առաւօտուն ելեր՝ կոհի ընելու պատճառ կը փնտոէ. կը տեսնես անզամ մը ըրած հարցումները, երկուշաբթի ուր Էիր,

Երեքաբթի ուր էիր, չորեքաբթի ուր, ուր էիր, ուր էիր, ուր էիր... ո՞ր ծակը մտած էիր, ո՞ր կորսուած էիր. կարծես թէ դպրոցի մէջ ենք եւ քննոթիւն կու տանք:
Ա՛հ... ես մեծ յանցանք մը զործեցի ստակով կնիկ առնելու... Բայց ինչ ընելու է... թէ որ հարուստ աղջիկ մը առնուս, ահա ասանկ կ'ըլլայ. իրեն գերի ըլլալու է... թէ որ աղքատ աղջիկ մը առնուս, ան ատեն ալ իրեն ծառայ ըլլալու է. միշտ անոր համար աշխատելու է, որ ուտէ, խմէ, հազորի, սզորի... ինչեւէ զոնէ այս ժամանակ հանգիստ ու երջանիկ կեանք մը կը վարես, ասանկ ամէն օր կոհի չըլլար, ես այսպէս կը հաւատամ. իրաքանչիր ոք իրեն հասակին, հարստութեան, բնութեան, սիրոյն համապատասխանող ընկեր մը զտնալու է, որպէսզի այս վաղանցուկ կեանքին մէջ երանելի ամուսնութեամբ ապրի:
Վարսուն տարուան եղեր է եւ սիրուիլ կ'ուզէ... Սէ՛ր, սէ՛ր, ո՛ր տեղուանք կ'երթաս. դուն յիրաւի կոյր ես եղեր: Իսկ ես ալ աղէկ պատասխանեցի իրեն, ինչ ոք ուզէ թռող ըսէ: Սա աղէկութիւնը ունի ոք շուտով կը հաշտուի. թէն չպահեր: (Գետինը կոտրած շիշը տեսնելով) Ա՛յ սատանորդի, շիշը կոտրեր է: (Կ'առնէ զետնէն կը հոտուրտայ ու քիթը բռնելով ասդին անդին կը վազրուէ) Ո՛հ... քիթս... թերանս... գլուխս... ամէնէն պիտանի դեղն թափեր է, անուշաղրի ոգին:

ՄԱՐԿՈՍ, դոնէն մտնելով

Ասիկա ըլլալու է պարոն Թափառնիկոսը:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ, չը լսելով, բարկութեամբ

Ա՛հ, կանա՛յթ, կանայթ, տուներու մէջ դուք էք անհանգստութեանց պատճառ:

ՄԱՐԿՈՍ, ինքնիրեն

Բարկացած կ'երեւի:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Թէ որ տան մէջ ոտք կոխւէ, բզիկ բզիկ պիտի ընեմ զինքը:

ՄԱՐԿՈՍ

Բարով, պարոն Թափի...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ամէն օր, ամէն ժամ կը պոռայ թէ իր ստակովը մարդ եղած եմ...

ՄԱՐԿՈՍ

Բարեւ, պարոն Թափառ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ես չեմ ուրանար, իր ստակին համար առի զինքը. բայց դաշնադրութեան ատեն չըսաւ որ ամէն օր այսպէս պիտի պոռայ: (Կնկան ձայնով) Իմ ստակովս մարդ եղար:

ՄԱՐԿՈՍ

Բարեւ, պար...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Երբ էրիկ մը կնկան իշխանութեանը տակ Է՝ ամուսնութիւնը անկատար է եւ վնասակար:

ՄԱՐԿՈՍ

Բարեւ, պարոն Թափի...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ծունկերս կը դողդան, չեմ կրնար ոտքի վրայ կայնիլ, այսպէս բարկացնէ զի՞ս... չգիտեմ ո՞ր փիլիսոփան կը գրէ թէ՝ մէկը բարկացած ժամանակը ա թ զ ը մինչեւ վերջը եթէ կարդայ, բարկութիւնը կ'անցնի. փորձենք...

ՄԱՐԿՈՍ

Բարեն, պարոն Թափի...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Աբգեզեղէլքժիլխծկհձձդ... սխալեցայ: (Աւելի բարկութեամբ նորէն կը սկսի, դարձեալ կը սխալի) Լսողն ալ պիտի կարծ է որ աբգ ո՞ր շեմ գիտեր. ահա հարուստ աղջիկ առնող ամուսիններն ասանկ Քերական կը կարդան: (Աբգ ո՞ր մինչեւ վերջը կ'ըսէ) Բարկութիւնս երթալով կ'երթայ եւ կը սաստկանայ, ուրիշ կերպով փորձենք. աա բբ զզ դդ եե զզ էէ ըը թթ ժժ իի լլ խխ ծծ կկ հհ ձձ դդ մմ յյ նն շշ ոո շշ պպ զզ ոո սս վվ տտ բբ ցց ու փփ բբ եեն օօ ֆֆ: Աս բարկութիւնը ինձի սույնի պիտի նստի...

ՄԱՐԿՈՍ, ինքնիրեն

Փախո՞ւկ է, ի՞նչ է:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ախչ բծակ գկշ...

ՄԱՐԿՈՍ, բարձրաձայն

Ի՞ս զդվ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ, բարկութեամբ վրան երթալով

Չի՞ս կը ծիծաղիս, խայտառակ մարդ:

ՄԱՐԿՈՍ

Եհ, պարոն երկու ժամէ ի վեր ձեզի կը սպասեմ, ակոսս կը ցաւի:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Նստէ՛ թիշ մը:

ՄԱՐԿՈՍ

Շատ աղեկ, պարոն, նստիմ: (Կը նստի):

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Արդեն աշքեղ յայտնի է, որ ակռաղ կը ցաի:

ՄԱՐԿՈՍ

Վաղաշեմ, պարոն ատամնաբոյժ, ձեռքեղ եկածը մի՝ խնայեր զիս բուժելու համար: Ձեր համբաւը Պոլսոյ մէջ ամբողջ տարածուեր է, ես ալ, ձեր անունը լսելով, փութացի հնս գալ, որպէսզի...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Վասնզի՝ արուեստս կանոնաւոր կերպով յառաջ կը տանիմ: Ես Երոպայի մէջ ուսեալ բժիշկներէն չեմ. իմ բժշկութիւնս բնականէն է. ինձի եկող հիւանդները միշտ զոհ կ'ըլլան, կը յուսամ, որ դուն ալ անոնց պէս շնորհակալութեամբ պիտի երթաս:

ՄԱՐԿՈՍ

Շատ աղեկ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Մէ՞կ հատ միայն կը ցաի, չէ նէ ամէնն ալ...

ՄԱՐԿՈՍ

Մէկ հատ, պարոն, մէկ հատ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

ՄԵԿ հատ կամ երեսուն երկու հատ ըլլայ, չէ ինձ փոյթ. ինձի համար միեւնոյն
բանն ըսել է:

ՄԱՐԿՈՍ, մեկուսի

Ճարտար մէկու մը կը նմանի:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Շասո՞նց ի վեր է որ ունիս այդ ցաւը:

ՄԱՐԿՈՍ

Շուրջ երկու շաբաթ...

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Արուեստդ ի՞նչ է:

ՄԱՐԿՈՍ

Վաճառական մը...

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ, թիկնաթոռէն ելնելով

Ներեցէք, եթէ չկրցի ճանշնալ զանգ. հրամմեցէք հնս նստեցէք, ոտքդ պազնեմ,
ելէք թիկնաթոռը նստեցէք:

ՄԱՐԿՈՍ

Հոգ չէ, պարոն. աշխատ մ'ըլլաք:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Կ'աղաշեմ: (Մարկոս թիկնաթոռին վրայ կը նստի) Շարունակեցէք: (Յարգանօք
կը վարուի):

ՄԱՐԿՈՍ, մեկուսի

Ի՞նչ խոնարհ մարդ:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ, մեկուսի

Ի՞նչ ազահ մարդ:

ՄԱՐԿՈՍ

Վաճառական մէի ատենօք, իսկ հիմա շաղացքի մը մէջ գործաւոր եմ: Մարդ չե՞նք, այսօր հարուստ՝ վաղը աղքատ, այսօր առողջ՝ վաղը հիւանդ. այսօր աշխարհ՝ վաղը գերեզման. բայց ես յոյսս չեմ կտրեր, թիզ ժամանակէն երեւելի վաճառական մը ըլլալու դիտաւորութիւն ունիմ:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Ըղձալի դիտաւորութիւն: (Մեկուսի) Սա անօրէն կնկան պատճառով այսօր գործերս ձախորդ կ'երթան:

ՏԵՍԻԼ Ե.

ՆՈՅՆՔ և ՆԻԿՈ

ՆԻԿՈ, սուրճը բերելով

Տեր...

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ, Մարկոսին

Ի՞ նշալէս անցուցիր այս զիշեր:

ՄԱՐԿՈՍ

Ամենեւին աշքս շգոցեցի:

ՆԻԿՈ

Յայտնի է որ պարոնին աշքը կը ցաի:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Մինչեւ որ սուրճս խմեմ, դուն նախապատրաստութիւնները լմնցու, Նիկո'.
պարոնին ակռան պիտի քաշենք:

ՆԻԿՈ

Այո', տէք իմ:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ, սուրճը խմելով

Ուշադրութեամբ ըրէ' որ շվախնայ:

ՆԻԿՈ

Այո', տէք:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Նայէ որ քոնութիւնը ձեռք չառնենք:

ՆԻԿՈ

Այո':

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Անուշութեամբ լմնցուր:

ՆԻԿՈ

Շատ աղէկ: (Կ'երթայ սեղանին վրայէն չուան մը կ'առնու) Քովս եկուր, եղթայր:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Քովը գնա:

ՆԻԿՈ, Մարկոսին ձեռները կապել կ'ուզէ, որն որ չքողուր

Թող տուր որ կապեմ:

ՄԱՐԿՈՍ

Ինչո՞ւ, եղբայր, ես խե՞նդ եմ. փառք Աստուծոյ, խելքս գլուխս է. ակոայի ցաւ ունիմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Հնագանդութիւն, պարոն. իմ բանեցուցած կերպերս թէպէտ եւ հիւանդներուն անհածոյ կ'երեւին, բայց վերջէն հաճութեամբ դուրս կ'ելնեն. թող որ կապէ, թո՞ղ, թո՞ղ:

ՄԱՐԿՈՍ

Ի՞նչ կ'ըսէք, ես գո՞ղ եմ, աւազա՞կ եմ որ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Ես քու գիտցած բժիշկներէն չեմ. իմ արուեստս ինչ որ կը պահանջէ, կատարելու եմ. կ'իմանա՞ս, պարապ տեղը մի՛ բարկացներ զիս. թող տուր կապէ:

ՆԻԿՈ

Վերջէն պիտի զղաս:

ՄԱՐԿՈՍ

Բայց...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ, սեղանին վրայէն ատրճանակն առնելով Մարկոսին կ'ուղղէ

Հնագանդութիւն:

ՄԱՐԿՈՍ

Թո, թո... թո թող կենայ...

ՆԻԿՈ, կապելով

Ինչո՞ւ խօսք մտիկ չէք ըներ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Մի վախնար, իմ սովորութիւնս է, երբ մէկուն ակռան պիտի հանեմ, ձեռները կը կապեմ, անհոգ եղիք դուն. սեպէ՝ թէ ակռադ ելաւ. իհմա իմ հարցումներուս պատասխան տո՞ւր. արեւելեա՞ն թէ արեւմտեան կողմը կը ցաի:

ՄԱՐԿՈՍ

Զաղա՝ ցըլ կը հարցնէք, պարոն հոս մօտ պարտէզին մէջն է:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ատիկա իմ հարցմանս պատասխան չէ:

ՄԱՐԿՈՍ, ՆԻԿՈՆ

Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ:

ՆԻԿՈ

Միշտ ասանկ կը հարցնէ, պատասխանելու է...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Վարի՝ յարկն է չէ նէ վերի:

ՄԱՐԿՈՍ

Վերի յարկը, պարոն, վերի յարկը, յիսուն դահեկան ամսականաւ վարձեր եմ.
պզտիկ սենեակ մ'է, ծմեռը շատ տաք կ'ըլլայ, վասնզի թղթապատ է. կին մ'ալ կայ
հոն որ անկողինս կը շինէ եւ ինձի ծառայութիւններ կ'ընէ, թէ որ կ'ուզէք, սենեակ
մ'ալ ձեզի համար վարձեմ, փողոցն ալ գէշ չէ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Չհասկցար իմ հարցումներս, բերնիդ ո՞ր կողմն է ցաւող ակոան:

ՄԱՐԿՈՍ, մատովը կը ցուցնէ աջ կողմը

Ահա, պարոն, սա կողմը:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ես ալ քեզի աս հարցուցի, եւ դուն ջաղացքին պարտէզի մէջ ըլլալն ըսիր: Վարի՝
շարքէն է ցաւող ակոան:

ՄԱՐԿՈՍ

Այո՛, այո՛, ահա (Յցունելով), վարի շարքէն:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Եւ դուն բնակած սենեակիդ վերի յարկը թղթապատ եւ տաք ըլլալը ըսիր: Ես
բերնին մէջ գտնուած տեղերուն եւ գործիքներուն մէյ մէկ անուն տուած եմ, եւ
միշտ անանկ կը հարցնեմ. կ'ուզեմ որ ինձի եկող հիւանդներն ալ սորվին:

ՆԻԿՈ, ցած, առ Մարկոս

Զանա որ սորվիս, ուրիշ անգամուն պէտք կ'ըլլա յ:

ՄԱՐԿՈՍ, մեկուսի

Ասիկա վարպետ մէկուն կը նմանի. ինչե՛ր կը հարցնէ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Եհ, գործը լմնցաւ, ցաւող ակռային ուր ըլլալն ալ իմացանք, հիմա զայն հանելու աշխատելու է. Նիկո, սա ատրճանակը ա՛ն եւ պարոնին դէսի բերանը ուղղէ:

ՄԱՐԿՈՍ, վախնալով

Ի՞նչ կ'ըսէք, պարոն:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Ամենափոքր շարժում մը ընելուն պէս պարպէ՛:

ՄԱՐԿՈՍ, քոքովելով

Թռղ կենայ, չեմ ուզեր:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Լոէ՛. պիտի պարպէ:

ՄԱՐԿՈՍ, ապշած, շուարած, արձանի պէս կը կայնի անշարժ

Ով Աստուած իմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Ինչափ վախկոտ ես, ծո տղա՛յ:

ՄԱՐԿՈՍ

Չէ... չէ... վախ... կոտ... չեմ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Բերանդ բա՛ց... քիչ մ՞ալ բա՛ց, որ լոյսը ներս մտնէ, կրցածիդ չափ բա՛ց... սա պզտի փատը մէջտեղը դնեմ, որ չզոցուի. (Կը դնէ) հա՛. այսպէս կեցիր, ես ալ

պատրաստ ու իմ որպէսզի դիրութեամբ կարենամ գործել: (Գիշերազգեստը, զլխարկը կը հանէ, շապիկին թեւերն վեր կ'առնէ) Ալ վախ պէտք չէ. սեպէ թէ ակռադ ելաւ:

ՄԱՐԿՈՍ

Ըստ, ուս... ըս...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ, դիտակով Մարկոսին բերնին մէջը կը նայի

Չկրցի տեսնել: Նիկո, սա ճրագըս վառէ. ինչ անտեսա ն ելի ակռայ, նայինք ճրագով պիտի կարենա՞նք գտնել: (Ճրագը Մարկոսին բերնին կը մօտեցնէ):

ՄԱՐԿՈՍ, ետ ետ կ'երթայ

Ա՛հ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Նիկո, կապէ՛ ոտքերը:

ՆԻԿՈ

Կը հնազանդիմ, տէր: (Կը կապէ):

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ, աթողի վրայ կ'ելնէ

Ծունկ չորէ, շուտ եղիր. ժամանակ չկորսնցնենք: (Աքցանը բերնին մէջ կը խորէ եւ կը սկսի քաշել) Ա՛հ, փատը ինկաւ:

ՄԱՐԿՈՍ

Ի՞նչ կ'ընէք, պարոն, լեզուս պիտի փրցնէք:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Մարդս կը սխալի երթեսն:

ՄԱՐԿՈՍ

Կ'աղաշեմ, քո՞ն աքցանը եւ ուրիշ կերպով եթէ հնար է հանել, կատարէ՛, ապա թէ ոչ ես պիտի երթամ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Տեսակ տեսակ գործիքներով յառաջ կը վարեմ արուեստս, հանդարտ եղիր, սեպէ՛ թէ ակոադ քաշուեցաւ: Իմ վարպետութիւններս Երոպայի բժիշկները կը զարմացնէ եւ ի ծիծաղ կը շարժէ զանոնք: Ինձի նայէ՛, բարեկա՛մ, մէկը կատարեալ բժիշկ ըլլալու համար բաւական խելք ունենալու է. միայն բժշկութեան վկայականով չլմննար, ինչպէս որ վարդապետ մը սեւ վեղարով չկրնար կատարեալ վարդապետ ըսուի՛ թէ որ ուսմունք չունենայ. ասոնցմէ զատ ատամնաբոյժ մը շատ վարժած ըլլալու է որ...

ՆԻԿՈ

Ինքը շատ վարժած է:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Անհո՛գ եղիր դուն, թէպէտ եւ քիչ մը խստութեամբ խօսեցայ հետդ, բայց իմ արուեստս այնպէս կը պահանջէ. անուշութեամբ չըլլար: Խստութեամբ սկսած գործին անուշութիւն կը յաջորդէ, ինչպէս որ անուշութեամբ սկսած գործին խստութիւն... ինչպէս որ փոթորիկէն վերջը խաղաղ հողմ... ինչպէս որ տրտմութենէ վերջը ուրախութիւն, ինչպէս որ... ինչպէս որ աղքատութենէ վերջը...

ՄԱՐԿՈՍ

Մո՛ լրողութիւն...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Չէ, հարստութիւնը կը յաջորդէ: Կոնակիդ վրայ պառկէ՛, զաւակս, ես մինչեւ հիմա կրնայի քու բոլոր ակոաներդ քաշել, այլ ինչ ընեմ որ քիչ մը բարկացած եմ այսօր. պառկէ՛, տղաս, պառկէ՛. սեպէ՛ թէ ակոադ ելաւ: (Մարկոս կը պառկի, Թափառնիկոսը սեղանին վրայէն դերձան մառնելով) Սա դերձանը ակոայիդ պիտի կապես, կապելուս պէս լմնցաւ գործը. բա՛ց բերանդ... տեսայ... ահա կապեցի... անհոգ եղի՛ր... տեղէդ չերերաս... Նիկո, ատրճանակը շտկէ՛: (Մարկոսին առջեւը կը նատի եւ ոտները Մարկոսին ոտներուն կոթնած կը սկսի քաշել) Կը ցախի՞... համբե՛ թէ... ինչ ընենք, հիմա պիտի ելլայ... թշուա՛ն տղայ, ընկո՞ւզ կոտրեցիր, ինչ ըրիր, որ ասանկ... տէր ողորմեա... ասանկ ակոայ մը, որ տեղէն շշարժիր:

ՄԱՐԿՈՍ, պոռալով

Ահ, ուիհ, քուֆ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Նիկո, ատրճանակը մի՛ թողուր... համբերութիւն, տղաս... սեպէ՛ թէ ակոադ ելաւ: (Քիչ մալ ուժով կը քաշէ դերձանը կը փրթի. ինքն ալ կոնըկի վրայ կ'իյնայ):

ՆԻԿՈ, տիրոջը վրան մաքրելով

Փոշի եղաւ վրադ:

ՄԱՐԿՈՍ, պառկած

Ա՛հ... ո՛ւիհ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Գիտես ես... բոլոր յանցանքը կնկանս է, որ զիս բարկացուց: (Ոտները գետին զարնելով):

ՄԱՐԿՈՍ

Ո՞իհ... քո՛ւֆ... (Ոտք ելնել կը ջանայ):

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Ինչո՞ւ կ'ելնես, պառկէ՛, տեղէդ մի՛ շարժիր, մաճապարեր, ծունկ չորէ՛ եւ սեպէ թէ ակոադ ելաւ: (Ուրիշ դերձան մը կը հանէ, կը կապէ ցաւող ակոան) Այս անգամ ալ թէ որ շյաջողիմ... (Կը սկսի քաշել) ահա ձայն մառի, պիտի ելլայ...

ՄԱՐԿՈՒ

Ա՛հ, պարոն, քո՛ղ տուր ելնեմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Պապանձէ, ահա ելաւ... ահա... քիչ մալ համբերէ... (Ուժով կը քաշէ) Ա՛հ, վերջապէս յաջողեցայ... (Ակոան Մարկոսին տալով) ա՛ն ակոադ... ինձի Թափառնիկոս կ'ըսեն... ինքզինքս գովելու համար չեմ ըսեր, բայց կը պարծենամ որ այս արուեստին մէջ ինչ յաջողակը չկայ: Թող Ելրոպայի մէջ ուսեալ քժիշկները պնդեն թէ իրենք շատ վարպետ են...

ՄԱՐԿՈՒ

Գիտէ՞ք, պարոն, որքան դժուար է այս ակոայի ցան քաշելը:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Գիտէ՞ք, պարոն, որքան դժուար է ակոայ քաշելը:

ՄԱՐԿՈՒ

Ողջ ըլլաք... բայց ցան փոխանակ մեղմանալու սաստկացաւ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Առջի քերան անանկ կ'ըլլա յ:

ՆԻԿՈ

Անանկ կ'ըլլայ յ ամէնուն ալ:

ՄԱՐԿՈՍ, մատուցերով ակռաները զննելով

Յաւող ակռան հոս է, ահա տե՛ս, դուք սխալմամբ քովի ակռան քաշեր էք:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Կոյր ըլլալու եմ, որ ատանկ բան մը ընեմ:

ՄԱՐԿՈՍ

Սխալած էք. է՛հ, պարոն ատամնաբոյժ, այս խաղը դեռ շատ երկար պիտի տեսէ
...

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Կեցիր: (Մատուցերով կը քննէ ակռաները) Իրաւունք ունիք... քայց ես
դիտմամբ քովի ակռան քաշեցի:

ՄԱՐԿՈՍ, բարկութեամբ

Դիտմա՞ մք... դիտմա՞մբ, մեղք չէ՞ իմ ողջ ակռայիս որ...

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Ի՞նչ ըսեմ, տղայ, դուն անմիտ ես... թէ որ այս ակռան չհանէի, միւսը շատ
դժուարութեամբ պիտի կրնայինք քաշել. շեմ յուսար որ այս խօսքիս չհամոզուելու
շափ տխմար ըլլաս. կը հարցնեմ քեզի, միթէ կրնա՞ն ծառ մը խլել, թէ որ արմատը
աղէկ չքանան, պատասխան տուր:

ՆԻԿՈ

Հսածները ճշմարիտ են:

ՄԱՐԿՈՍ

Ե’հ, իմ քերանս պարտէ՞ղ է:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒՄ

Իմ ըսածս նմանութիւն մէ: Ես քեզի չափ չե՞մ խորհիք, որ ցաւող ակոան մէկէն ի մէկ հանեմ, հա՝, հա՝, հա՝:

ՆԻԿՈ

Ինքը աղէկ կը խորհի:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒՄ

Ես կ'ուզեմ, որ ընելիք գործս առաջուց մտածեմ, վերջը կատարեմ. կը հասկնա՞ս, ալ վախ չկայ, ասոր արմատը աղէկ բացուեցաւ:

ՆԻԿՈ

Ամէնուն ալ անանկ կ'ընենք:

ՄԱՐԿՈՍ

Տակաւին պիտի խօսի՞ք, ինչ որ պիտի ընես ըրէ՛ լմնցո՞ւր, շուտ եղիք, շո՞ւտ...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒՄ

Կամաց քալողը չյոգնիք, կ'ըսէ առածը:

ՆԻԿՈ

Իրաւ է, ինքը բնաւ չյոգնիք:

ՄԱՐԿՈՍ, մեկուսի

Անգամ մը ոտքս դոնէն դուրս կոխեմ... (Բարկութեամբ բարձրաձայն) Շո՛ւտ եղիր, ես ձեր խաղալի՞քն եմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ, որ սեղանին վրայէն շիշերը կը խառնէ իբր թէ բան մը կը փնտոէ

Փատը... փատը դիր բերանը. ապերա՛խտ, հոգիով մարմնով կ'աշխատիմ քեզի ծառայութիւն մը ընելու եւ դուն կը յանդգնիս առանց ամչնալու ինձի դէմ խօսելու, կարծեցիր թէ քէնէ ստա՞կ պիտի առնեմ. ի՞նչ եղար, համբերէ քիչ մալ, ա՛ն ակուադ գնա:

ՏԵՍԻԼ Զ.

ՆՈՅՆՔ եւ ՄԱՐԳԱՐ

ՄԱՐԳԱՐ

Բարեւ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ, սեղանին առջեւ զբաղած

Աստուծոյ բարին:

ՄԱՐԳԱՐ

Երեկ զիշեր ուշ հասայ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Հասար:

ՄԱՐԳԱՐ

Չկրցի հնս գալ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Չկրցիք:

ՄԱՐԳԱՐ

Զեզի ըսելիք ունիմ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ, միշտ զբաղած

Կրնաք ըսել:

ՄԱՐԳԱՐ

Տիկինը տեսայ որ բարկացած կ'երթար:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Կրնայ երթալ:

ՄԱՐԳԱՐ

Կոռու ե՞՞ ը էք հետը:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Կոռուեր ենք:

ՄԱՐԳԱՐ

Բայց չվայլեր:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՒ

Չվայլեր:

ՄԱՐԳԱՐ

ՊԵՄՊ է որ ամուսին մը իր կինը սիրէ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

ՊԵՄՊ է որ սիրէ:

ՄԱՐԳԱՐ

Ըսել է որ դուք չեք սիրեք:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Չեմ սիրեք:

ՄԱՐԳԱՐ

Այսպէսով իր մահուանը պատճառ կ'ըլլաք:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Կ'ըլլամ:

ՄԱՐԳԱՐ

ՊԵ՞ՄՊ է որ ըլլաք:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

ՊԵՄՊ է:

ՄԱՐԳԱՐ

ՊԵՄՊ չէ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

ՊԵՄՊ չէ:

ՄԱՐԳԱՐ

Կը տեսնեմ որ գործ ունիք:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Գործ ունիմ:

ՄԱՐԳԱՐ

Զեզի հետ խօսիլ կ'ուզէի:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Խօսեցէք:

ՄԱՐԳԱՐ

Կ'երենի որ զբաղեալ էք:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Զբաղեալ եմ:

ՄԱՐԳԱՐ

Ինչպէս ընենք, քանի մը ժամէն զա՞մ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Եկուր:

ՄԱՐԳԱՐ

Կրնա՞մ հնս զտնալ ձեզ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Կրնաք:

ՄԱՐԳԱՐ

Թէ որ չզտնա՞մ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Չեք գտնաք:

ՄԱՐԳԱՐ, մեկուսի

Կ'երենի որ միտքը շատ յուզուած է, որովհետեւ լսածը չգիտեր: (Բարձր) Քանի
մը ժամէն պիտի գամ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Եկուր:

ՄԱՐԳԱՐ

Մնա բարով:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Գնա բարով: (Մարզաք կը մեկնի):

ՏԵՍԻԼ է.

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ, ՄԱՐԿՈՍ, ՆԻԿՈ

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Մօտ եկո՞ւր, երկու ժամէ ի վեր քեզի համար դեղ կը փնտռէի, ահա գտայ: (Շիշ
մը տալով) Ա՛ն ասիկա, բամպակի վրայ քանի մը շիթ կաթեցուր, օրը ութն
անգամ ցաւող ակոային վրայ դի՞ր, քանի մը օր ասիկա ըրէ, տեսաք որ ցաւը

կ'աւելնայ յ ինձի եկուր, սեպէ՛ թէ բժշկուեցար: (Մարկոս գլուխը կը շարժէ, իմացնելով որ հասկցաւ): Կայնէ հիմա, քերնէդ հանեմ սա փատը: Նիկո՛, ոտները, ձեռները քակէ. (Նիկո կը քակէ) հասկցա՞ր, տղաս, կարծեմ թէ առանց քաշելու այդ ցաւող ակրան պիտի բուժիս:

ՄԱՐԿՈՍ, սեղանին մօտենալով ատրճանակը կ'առնէ

Պատասխան տո՛լր հարցումներուս, արեւելեա՞ն է թէ արեւմտեան:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Ա՞ս ինչ պիտի ըլլայ:

ՄԱՐԿՈՍ

Ամենափոքր շարժում մը կրնայ մահ պատճառել. Նիկո՛, ձեռները կապէ՛:

ՆԻԿՈ

Պարոն...

ՄԱՐԿՈՍ

Հիմա կը մեղնեմ, շուտ կապէ՛. (Առ Թափառնիկոս) Վերի՞ թէ վարի՝ յարկն է:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Կորի՛ սըկէ, զարշելի...

ՄԱՐԿՈՍ

Ապերա՛խտ, ինձի դէմ կը խօսիս. Նիկո, փատը դիր քերանը:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Վերջապէս պիտի...

ՄԱՐԿՈՍ

Համբերութիւն, սովորութիւնս այս է, կը կապեմ, վասնզի ատամնաբոյժ մը միայն վկայականով չկրնար կատարեալ ատամնաբոյժ ըլլալ, պէտք է քիչ մ'ալ խելք ունենալ, ինչպէս որ վարդապետ մը սեւ վեղարով չկրնար կատարեալ վարդապետ ըլլալ, թէ որ ուսմունք չունենայ: Թէպէտ եւ իմ քոնած ընթացք հիւանդներու տհաճոյ կը քուին, բայց վերջը զոհ կ'ըլլան: (Աքցանը առնելով) Համբերէ՛, սեպէ՛ թէ ակոադ ելաւ:

ՆԻԿՈ, մեկուսի

Ես երթամ, չըլլայ որ իմ ալ ակոաս քաշէ: (Կ'երթայ):

ՄԱՐԿՈՍ, աքցանը Թափառիկոսի բերանը խոթելով

Ա՛հ, թշուառ տղայ... շատո՞նց ի վեր է որ կը ցաի:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Ա՛հ... ա՛հ...

ՄԱՐԿՈՍ

Ինձի տուած իւղ է դ քանի մը կաթիլ կաթեցուր եւ ցաւող ակոային դիր... մնաք բարով... ահա, պարոն ատամնաբոյժ, ասիկա Ատամն ընդ ատաման եղաւ: (Կ'երթայ):

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Ա՛հ... Ուրկէ էր որ դիմացս ելաւ սա մարդը... ձեռներս, ոտներս կապեց: (Կանչելով ծառան) Նիկո, Նիկո...

ՏԵՍԻԼ Ը.

ՆՈՅՆՔ եւ ՄԱՐԹԱ

ՄԱՐԹԱ, բարկութեամբ մտնելով

Ո՛չ Քաղաքական կայ, ո՛չ Թաղական եւ ոչ Կրօնական ժողով6)... միշտ Խառն ժողով կ'ըլլայ. կանոնաւորը տեսած չունինք: Որո՞ւ երթամ յայտնեմ ցաւերս... ա՛հ, կանայք թշուառ են... (էրիկը տեսնելով) Աս ի՞նչ է... ա՛հ, անօրէն մարդ... պատիժդ գտեր ես... ահա այսպէս կապուած կեցիր... ո՞հ... հիմա քիչ մը սկսաւ սիրտս ուրախութիւն զ զ ալ... կը յիշե՞ս ինձի ըրածներդ, անզգամ. տես գլուխս, դուն ճերմկցուցիր աս մազերը...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ճերմակը սեւին վրայ աղէկ կը վայլէ:

ՄԱՐԹԱ

Այս վիճակիդ մէջ անզամ զիս կ'ատես. դուն իմ ստակովս մարդ եղար...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ես քեզ չեմ ճանչնար:

ՄԱՐԹԱ

Չե՞ս ճանչնար, հիմա կը ճանչցընեմ ինքզինքս... երթամ ժամկոչները կանչելու, որ զան առնեն Փրկիչ տանին քեզ: (Վազելով կ'երթայ):

ՏԵՍԻԼ Թ.

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ առանձին, վերջը ԼԵՒՈՆ

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Թէ որ մինչեւ հիմա սրտիս մէջ իրեն համար սէր կը կրէի, ան ալ դուրս ըրի. ասկէ վերջը անհնարին է, որ կարենամ հետը ապրիլ... այսպիսի նախանձորդ կանանց հետ ապրիլը... կատուներու հետ խաղալու պէս է, պանիր տուած ժամանակդ կը

ճանկոտեն... Եւ ո՞վ եղաւ բոլոր այսօրուան ձախորդութեանց պատճառ, եթէ ոչ
ինքը. կ'ուզէ որ սիրուի վաթսուն տարուան հասակին մէջ. թէ որ մէկ ուրիշ կնկան
երեսը նայիմ, կոհի ընելու կու զայ վրաս... այս նախանձը չէ՝ որ կանանց
գեղեցկութիւնը կ'ոչնչացնէ...

ԼԵՒՆ

Մարդ չկայ հնու...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Պարոն...

ԼԵՒՆ, մէկէն ի մէկ երեսը բռնելով իբր թէ ակոան կը ցավի

Ի՞նչ կայ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ի՞նչ կ'ուզէք:

ԼԵՒՆ

Ատամնաբոյժը կը փնտոնեմ, կ'ուզեմ ակոաս ցցունել, ո՞ւր զացեր է արդեօր:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ճու է, հիմա կու զայ:

ԼԵՒՆ, մեկուսի

Ո՞ւր էր թէ սա մարդը երթար ու Երանեակը զար հետր խօսէինք:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ, մեկուսի

Իրեն զուրցեմ անզամ մը նայիմ կը քակէ՝ ձեռներս. ինչ զիտնայ, զիս զող կամ
աւազակ պիտի կարծէ:

ԼԵՒՈՆ

Դուք ինչո՞ւ հնու կեցեք էք:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Պիտի երթամ... սա ոտներս քակեցէք:

ԼԵՒՈՆ

Շատ աղէկ, պարոն (Կը քակէ):

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Հրամանքնիդ քիչ մը սպասեցէք, ատամնաբոյժը հիմա կու գայ: (Մեկուսի)
Երթամ սա թշուառական Նիկոն գտնալու...

ՏԵՍԻԼ Ժ.

ԼԵՒՈՆ, ՎԵՐՋՐ ԵՐԱՆԵԱԿ

ԼԵՒՈՆ

Քիչ մնաց որ ձեռք պիտի անցնէի, այս դէպքը Երանեակին նամակին
շյարմարեցաւ: (Նամակ մը կը հանէ կը կարդայ) « Վ աղը ժամը երեքին տան
մէջ մինակ պիտի ըլլամ, եկո՞ւր զիս գրկելու »: Ո՞ւր է, չգար, որ գրկես, կարծես,
հայրը, մայրը հնու են. ծառան ծուռ ծուռ երեսս նայեցաւ, չըլլա՞յ թէ Երանեակը
զիս մատնելու համար հնու հրափրած ըլլա յ. կը յուսացուի, վասնզի հայ ենք. հայ
ըսելը մատնութիւն ըսել է:

Այո՝, մեր ստացուածքն է մատնութիւնը ի վաղուց անտի, հարուստներէն մինչեւ
աղքատները, լուսատրեալներէն մինչեւ խաւարեալները, ամէնքն ալ ունին
ասիկա. մեր առաջին զէնքն է. Բրուսիոյ ասեղնատոր հրացաններէն աւելի
զօրաւոր է. ամէն պարագաներու մէջ անոր կը վստահինք, անով յառաջ կը

քալենք. այլ ինչ օգուտ, որ վերջէն անով գետինը կը տապալինք, ու ծաղը ու ծանակ կ'ըլլանք... արդեօք Երանեակը... (Երանեակ կը մտնայ տխուր) ա՛հ, իմ երանելի Երանեակս, ճիշտ այն միջոցին եկար ուր՝ քեզ ո ի համար կը կասկածէի: Բայց ինչո՞ւ ասանկ տրտում տխուր...

ԵՐԱՆԵԱԿ

Տրտում տխուր:

ԼԵՒՈՆ

Լոիկ մնջիկ:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Լոիկ մնջիկ:

ԼԵՒՈՆ

Միթէ իմ ներկայութի՞ւնս վանեց այտերէդ այդ վարդագեղ կարմրութիւնը, պատասխանէ՛, կո՞յսդ նազելի, միթէ իմ տե՞սքս կապեց լեզուդ, պատասխան տո՞ւր, ինչո՞ւ այդ ժպտափայլ շուրթերդ թալկացեր ու չեն շարժիր: Ա՛ հ, Երան ե ակ, խուե՛, քու և այդ լոռութիւնդ դառնաղէտ խորհուրդներ կ ու ստեղծէ մտքիս մէջ:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Լետն, քեզի նուիրած եմ սիրտս, կեանքս ու պատիս. այլ ինչ օգուտ որ ընտանիքիս տգիտութիւնը քէնէ յա փ շտակել կ'ուզէ զանոնք:

ԼԵՒՈՆ

Ի՞նչ. ընտանիքդ հաւանութիւն չե՞ն տար, որ սիրես զիս:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Այս առտու մօրս ըսի՝ թէ Մարգարի հետ չեմ կարգուիր. այս լսելուն պէս բարկացաւ, բորբոքեցաւ, կատղեցաւ...

ԼԵՒՈՆ

Երանեակ, բոլոր գիշերը չքնացայ, անհամբեր այս ժամուն կը սպասէի, այս խօսքերը լսելո՞ւ համար. երբեմն աչերս կը գոցէի քու գեղածիծաղ պատկերդ կը տեսնէի, եւ այն խօսքը զոր առջի օրը քու սիրաբոյր շուրթերէդ սահեցաւ, գիշերուան խոր լուութեան ատեն միշտ ականջներուս կը հնչէր. այո՛, այն ձայնը, որով արտաքերեցիր «կը սիրեմ զքեզ» խօսքը սիրտս վիրաւորեց, անբուժելի վերք մը բանալով հոն եւ դեռ առաւօտուն անկողինէն ելնելուս պէս (Կ'երգէ):

Երթամ ըսի Երանեակի՛ս,
Յայտնել իրեն գաղտնիք սրտիս,
Չուրց ել թէ իր դէմք գեղանի
Երշանկութեանս է հայելի:

Համբոյրի՛կ մը, օ՛ն Երանեակ,
Տուր որ առնեմ քու այտերէն.
Կոյսդ նազելի, սիրուն հրեշտակ,
Թո՞ն շուրթերս սէր ճաշակեն:

Ինձի լսէ, Երանեակ, ի՞նչ փոյթ քեզի, որ ընտանիքդ հաւանութիւն շտար. քանի որ դուն զիս սիրել կը հաճիս, ամէն ջանք ընտանիքիդ անօգուտ է. միթէ կրնա՞ն սրտիդ մէջ յորդաբուղիս սիրոյ վտակն շորցնել... օ՛ն, քաշալերուէ՛... մի՛ վհատիր:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Բա՛ւ է, ալ բաւ է. ես քեզի համար կեանքս կը զոհեմ, պիտի բաժնուիմ ընտանիք է ս, քեզի պիտի ընկերանամ ուր որ երթաս. ինչ վիճակի մէջ ալ գտնուիս, թէ որ անօրութենէ մեռնիլ հարկ ըլլայ, պիտի մեռնիս, Լեւոն, բուռն կիրքով կը սիրեմ զքեզ, բուռն ուժով կը մերժեմ Մարգարը, որ բոնութեամբ ինձի նշանեցին, կ'ատեմ իր սէրը, կ'անհծես նաեւ ընտանիքս՝ որ քոդ չեն տար սիրոյս համապատասխանող անձի մը հետ միանամ... քուկդ եմ ես, Լեւոն, ք ո ւկդ: (

Լեռնի բազկացը վրայ կ'իյնայ):

ՏԵՍԻԼ ԺԱ.

ՆՈՅՆՔ, ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ և ՆԻԿՈ

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ, փատ ի ձեռին Նիկոն հալածելով

Ո՞ր կը փախչիս, անիծից արմատ... իմ ոտքս ձեռքս կը կապես, ո՞վ հրամայեց
քեզի:

ՆԻԿՈ

Ատտրրաճանակը...

(Երանեակ և Լեռն շուարած կը նային):

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Անպիտա՞ ն, թէ որ անգամ մալ ասանկ բան մը ընես, գլուխդ կը ջախջախեմ:

ՆԻԿՈ, առանց հասկնալու

Ինձի ի՞նչ, ջախջախէ՞:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Կորի՛ սըկէ (Նիկո կ'երթայ): Երանեակ, դուն ի՞նչ գործ ունիս հնս:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Ե՞ս...

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Դուն:

ԼԵՒՈՆ

Անիկա...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ինքը:

ԵՐԱՆԵԱԿ

Ե՞ս...

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Մենեակո քաշուէ՛:

ԵՐԱՆԵԱԿ, երթալով

Իմս ես, Լեւոն:

ՏԵՍԻԼ ԺԲ.

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ, ԼԵՒՈՆ վերջը ՆԻԿՈ

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Եկուր սա ակոան քաշենք:

ԼԵՒՈՆ

Ակոայիս ցաւն անցաւ:

ԹԱՓԱՌՆԻԿՈՍ

Ատիկա ինձի չվերաբերիր, թող չգայիր, ինս տեղ հիւանդանոց չէ, պէտք է որ
ակոադ քաշել տաս, իմ աշխատութեանս վարձը տաս ու ետքը երթաս,

կ'իմանա՞ս. Եւ քեզի բարեկամաբար սա ալ իմաց կու տամ, որ յօժարակամ անձնատուր եղիր, ակռան քաշենք, ապա թէ ոչ, վերջը գէշ կ'ըլլայ, Նիկո՞... Նիկո՞... Նիկո՞... Նիկ...

ՆԻԿՈ

Հրամմէ, տէր:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Նախապատրաստութիւնները տես...

ՆԻԿՈ

Վերջը միւսին պէս շըլլայ:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Է՛շ. քեզի ինչ որ կը հրամայեն, զայն կատարէ:

ՆԻԿՈ

Պարոնը ո՞ր կողմէն է, արեւելեա՞ն թէ արեւմտեան:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Գործդ տե՛ս:

ՆԻԿՈ, չուանը առնելով Լեւոնին կը մօտի

Կայնէ՛:

ԼԵՒՈՆ, մեկուսի

Ի՞նչ ընել կ'ուզէ, ուորս պիտի կապէ, փախչելու ճար մը:

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ

Ծուտ եղիր:

ՆԻԿՈ

Ծուտ, (Այն միջոցին որ Լեռնի ոտքը պիտի կապէ, Լեռն կից մը կու տայ կը փախչի. Նիկոն գետնի վրայ պառկած թողլով):

ԹԱՓԱՌ-ՆԻԿՈՍ, վազելով

Բոնեցէք զողը, աւազակը:

ՆԻԿՈ, ելնելով, իյնալով

Ես ալ սրտը ետեւէն երթամ բոնեմ, վասնզի տէրս բարկանալուն պէս բերնիս մէջ ակոայ շրողուր, կը քաշէ... շատ վարպետ է (Վազելով կ'երթայ):